

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง " ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้เพลงร้องในการนมัสการ " มีสาเหตุมาจากสภาพการณ์จริงที่ไม่สอดคล้องกับแนวทาง และประเพณีปฏิบัติ หรือวิธีปฏิบัติของสภาคริสตจักรในประเทศไทยโดยเฉพาะเรื่องการใช้เพลงร้องในการนมัสการ กล่าวคือคริสตจักรที่สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทยในเขตพื้นที่ภาคเหนือ มีการเปลี่ยนมาใช้เพลงสลับแทนการใช้เพลงไทยนมัสการในการนมัสการพระเจ้า ซึ่งนับวันจะขยายวงกว้างออกไปเรื่อยๆ ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนวิชาดนตรีคริสตจักร คณะศาสนศาสตร์แมคกิลวารี่ มหาวิทยาลัยพายัพ มีความสนใจในสภาพการณ์ดังกล่าวที่อาจจะก่อให้เกิดปัญหาในอนาคต จึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ประการคือ

1. สาเหตุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้เพลงร้องในการนมัสการ
2. ผลของการเปลี่ยนแปลงการใช้เพลงร้องในการนมัสการต่องานคริสตจักรและงานศาสนกิจที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย

1. กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 ได้แก่
    - 1.1 ผู้อภิบาลด้านดนตรีคริสตจักร จำนวน 1 คน
    - 1.2 ผู้ปกครองคริสตจักร จำนวน 1 คน
    - 1.3 อนุชนคริสตจักร จำนวน 12 คน
  2. กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 ได้แก่
    - 2.1 ผู้อำนวยการฝ่ายคริสเตียนศึกษาและบรรณศาสตร์
    - 2.2 ผู้อำนวยการฝ่ายเผยแผ่พระกิตติคุณ
    - 2.3 ผู้ช่วยผู้อำนวยการหน่วยงานศิษยาภิบาล และศาสนศาสตร์ศึกษา
    - 2.4 อาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรีคริสตจักร คณะศาสนศาสตร์แมคกิลวารี่
- กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ได้มาโดยอาศัยการเลือกแบบเจาะจง

3. กลุ่มบุคคลที่ให้ข้อมูลเพิ่มเติม จำนวน 15 คน ได้แก่
  - 3.1 ศิษยาภิบาลคริสตจักรที่ 1 ลำปาง สังกัดคริสตจักรภาคที่ 3
  - 3.2 ศิษยาภิบาลคริสตจักรไทยถาวรธรรม สังกัดคริสตจักรภาคที่ 4
  - 3.3 ศิษยาภิบาลคริสตจักรประสิทธิ์พร สังกัดคริสตจักรภาคที่ 5
  - 3.4 ศิษยาภิบาลคริสตจักรพันธกิจไทย-เกาหลี สังกัดคริสตจักรภาคที่ 1
  - 3.5 อนุศาสนิกโรงเรียนดาราวิทยาลัย
  - 3.6 เจ้าหน้าที่ฝ่ายเยาวชน สภาคริสตจักรในประเทศไทย
  - 3.7 หัวหน้าทีมนมัสการ กลุ่มอนุชนคริสตจักรที่ 1 เชียงใหม่
  - 3.8 เจ้าหน้าที่ฝ่ายชายส่ง สำนักพิมพ์สุริยะบรรณ
  - 3.9 หัวหน้าวงดนตรี กลุ่มศิษยาภิบาล คริสตจักรภาคที่ 1
  - 3.10 อดีตผู้จัดการหอพักเด็กนักเรียนแม่สะเรียง
  - 3.11 หัวหน้าภาควิชาศาสนศาสตร์ คณะศาสนศาสตร์แมคกิลวารี
  - 3.12 อาจารย์ผู้สอนวิชาคริสเตียนศึกษา คณะศาสนศาสตร์แมคกิลวารี
  - 3.13 นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะศาสนศาสตร์แมคกิลวารี
  - 3.14 นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะศาสนศาสตร์แมคกิลวารี
  - 3.15 อนุชนคริสตจักรนานาชาติล้านนา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. แบบสอบถามเรื่อง ภาวะการใช้เพลงร้องเพื่อการนมัสการของคริสตจักร เป็นแบบสอบถามปลายปิด โดยให้เลือกตอบได้หลายคำตอบ จำนวน 1 ฉบับ
2. แบบสัมภาษณ์เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้เพลงร้องในการนมัสการ เป็นแบบสัมภาษณ์ลักษณะที่ไม่มีโครงสร้าง จำนวน 1 ฉบับ
3. แบบสังเกตที่ไม่มีโครงสร้างสำหรับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ในการสัมมนาเชิงปฏิบัติการในโครงการวันระลึกเยาวชน Unity 2005

วิธีการทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลเพิ่มเติมได้แก่

1. การสัมภาษณ์เรื่อง " ภาวะการใช้เพลงร้องเพื่อการนมัสการของคริสตจักร "
  2. การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการแก้ไข ปรับปรุง เพลงไทยนมัสการ โดยการแต่งตั้งจากสภาคริสตจักรในประเทศไทย
  3. การตรวจสอบข้อมูลจากบุคคลที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวหาพาดพิงและกล่าวแนะนำ
  4. การตรวจสอบข้อมูลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- การวิเคราะห์ข้อมูลอาศัยมาตรการวัดข้อมูล 4 ประการคือ
1. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางดนตรีตะวันตกตามยุคสมัยต่าง ๆ
  2. แนวทางและวิธีปฏิบัติการใช้เพลงร้องและรูปแบบการนมัสการของสภาคริสตจักรในประเทศไทย
  3. หลักการเพลงนมัสการตามแนวความคิดของมาร์ติน ลูเธอร์
  4. ปรัชญาดนตรีคริสตจักรเพรสไบทีเรียนของจอห์น คาลวิน

สรุปผลการวิจัยตามสมมุติฐานการวิจัย

ผลการศึกษาคอบคลุมสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ทั้ง 4 ข้อ คือ

1. สาเหตุการเปลี่ยนแปลงการใช้เพลงร้องในการนมัสการมาจากการขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องเพลงนมัสการของคริสตจักรและอนุชนคริสตจักรโดยเฉพาะความรู้ด้านวิชาการ
2. ลักษณะเฉพาะตัวของเพลงไทยนมัสการที่สำคัญที่สุดที่เป็นสาเหตุที่คริสตจักรไม่ใช้ร้องในการนมัสการ คือ เพลงจำนวนมากที่มีระดับเสียงสูงเกินไป
3. อิทธิพลแนวเพลงสมัยปัจจุบัน และรูปแบบการนมัสการของกลุ่มหรือองค์กรที่ไม่สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทยสร้างความประทับใจให้แก่อนุชนคริสตจักรในระดับสูงมาก ทำให้เกิดการเลียนแบบนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงการใช้เพลงร้องและรูปแบบการนมัสการของอนุชนโดยทั่วไปและนับวันจะยิ่งขยายไปยังทุกกลุ่มอนุชน แม้แต่คริสตจักรหลายแห่งก็ได้รับอิทธิพลดังกล่าว
4. ระบบการจัดการเรื่องดนตรีคริสตจักรของสภาคริสตจักรในประเทศไทยที่เป็นประเด็นสำคัญทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้เพลงร้องในการนมัสการ 2 ประการคือ 1) การขาดหายไปของคณะกรรมการดนตรีสภาคริสตจักรในประเทศไทยและ 2) ระบบการเรียนการสอนวิชาดนตรีคริสตจักร ของคณะศาสนศาสตร์แมคกิลวารี ที่ไม่อาจผลิตผู้นำด้านดนตรีคริสตจักรที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญได้

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1

1. ผลการศึกษาด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องเพลงนมัสการ

คริสตจักรและอนุชนคริสตจักรมีทัศนคติและความคิดเห็นต่อเพลงไทยนมัสการและเพลงสั้นอยู่บนพื้นฐานของความรู้สึกละอายใจและอารมณ์ มากกว่าการใช้เหตุผลตามหลักวิชาการ โดยมีทัศนคติต่อเพลงนมัสการในเชิงลบ และมีทัศนคติต่อเพลงสั้นในเชิงบวก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงภาวะ การขาดความรู้ความเข้าใจทั้งเรื่องเพลงนมัสการและเพลงสั้นอย่างชัดเจน

2. ผลการศึกษาด้านลักษณะเฉพาะตัวของเพลงไทยนมัสการ

ลักษณะเฉพาะตัวของเพลงไทยนมัสการที่พิมพ์ในหนังสือเพลงไทยนมัสการเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คริสตจักรและอนุชนคริสตจักรไม่กล้าร้อง ไม่ชอบร้อง และไม่นำมาใช้ร้องในการนมัสการ เนื่องจาก 1) ระดับเสียงสูงเกินไป 2) จังหวะซ้ำ 3) ลักษณะการเขียนโน้ตเพลงทำให้ยากแก่การร้องและการเล่นเครื่องดนตรี 4) คำศัพท์ที่ต้องแปลความหมาย 5) ไม่เข้าใจความหมายของเนื้อร้อง 6) จำนวนข้อของเนื้อร้องมีมากเกินไป 7) ตัวหนังสือเล็กเกินไป และ 8) รูปเล่มไม่สะดวกต่อการใช้

3. ผลการศึกษาด้านอิทธิพลแนวเพลงสมัยปัจจุบันและรูปแบบการนมัสการของกลุ่มหรือองค์กรที่ไม่สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย

เพลงสั้นที่คริสตจักรและอนุชนคริสตจักรใช้ในปัจจุบันเป็นเพลงที่มีลักษณะและโครงสร้างของเพลงตามยุคสมัยและตามความนิยมโดยเฉพาะเพลงในศตวรรษที่ 20 ที่ผู้แต่งมีอิสระในการแต่งโดยไม่ต้องยึดกฎเกณฑ์หรือหลักการเดิม ประกอบกับแนวความคิดในการประยุกต์มีมากขึ้น ซึ่งอาศัยจินตนาการเป็นหลัก เพลงสั้นส่วนใหญ่เน้นที่ความไพเราะของทำนอง จังหวะที่เร้าใจ และเนื้อร้องที่เป็นภาษาพูด ฟังได้ง่าย สามารถเข้าใจได้ทันที แต่ต้องมีองค์ประกอบอื่นเสริม เพื่อความสมบูรณ์ของดนตรี ได้แก่ เครื่องดนตรีไฟฟ้า อุปกรณ์เครื่องเสียง การแสดงท่าประกอบเพลง และการเดินรำ แม้กระทั่งบรรยากาศของสถานที่ที่มีความเป็นสถานบันเทิงหรือโรงแรมหรู มากกว่าบรรยากาศในพระวิหารสำหรับการนมัสการ ลักษณะของดนตรีเช่นนี้ส่งผลถึงการจัดรูปแบบการนมัสการที่แตกต่างไปจากวิธีและแนวทางปฏิบัติของสภาคริสตจักรในประเทศไทย ในขณะเดียวกันคริสตจักรและอนุชนคริสตจักรมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กรและกลุ่มที่ไม่สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทยมากขึ้น จึงนำเอารูปแบบการนมัสการขององค์กรและกลุ่มนั้น ๆ มาใช้ในการนมัสการของคริสตจักรและในกลุ่มอนุชนคริสตจักร องค์กรที่มีอิทธิพลต่อคริสตจักร ได้แก่ กลุ่มทหารตำรวจคริสเตียนแห่งประเทศไทย และกลุ่มต่าง ๆ จากคริสตจักรประเทศเกาหลี ส่วนองค์กรที่มีอิทธิพลต่ออนุชนคริสตจักรมากที่สุดคือ องค์กรเยาวชนไทยเพื่อพระคริสต์

4. ผลการศึกษาด้านระบบการจัดการเรื่องดนตรีคริสตจักร

สาเหตุที่คริสตจักรและอนุชนคริสตจักรขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องเพลงนมัสการ และเพลงสั้น เนื่องจากขาดผู้นำด้านดนตรีคริสตจักร สภาคริสตจักรในประเทศไทยกำลังประสบ ภาวะการขาดบุคลากรผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีคริสตจักรอันเนื่องมาจาก 2 สาเหตุ คือ

4.1 ไม่มีหน่วยงานดูแลรับผิดชอบพันธกิจดนตรีคริสตจักรในระดับสภาคริสตจักร ในประเทศไทยโดยตรงเหมือนในอดีตที่เคยมีคณะกรรมการดนตรีสภาคริสตจักรในประเทศไทย ที่เป็นหน่วยงานหลักและรับผิดชอบโดยตรงทั่วประเทศ

4.2 ระบบการเรียนการสอนในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คริสต์ศาสนศึกษาของ คณะศาสนศาสตร์แมคกิลวารี่ไม่ได้เน้นความสำคัญเรื่องดนตรีคริสตจักร

5. ผลการศึกษาด้านการรับศิษยาภิบาลประจำของคริสตจักร

การที่คริสตจักรรับผู้นำคริสตจักรเข้ามาทำหน้าที่ในตำแหน่งรักษาการศิษยาภิบาล และผู้ช่วยศิษยาภิบาล โดยที่บุคคลเหล่านั้นไม่ได้จบการศึกษาด้านศาสนศาสตร์ จากสถาบัน ศาสนศาสตร์ที่สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย คือ สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ เพลงร้องในการนมัสการที่ชัดเจนมาก

6. ผลการศึกษาด้านการจัดการการนมัสการของคริสตจักร

วิธีการจัดการ การนมัสการของคริสตจักรในปัจจุบันกลายเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงการใช้เพลงร้องในการนมัสการ มาจากสาเหตุ 2 ประการ คือ

6.1 การให้เด็กเล็กและอนุชนแยกออกไปเข้าชั้นเรียนคริสเตียนศึกษา หรือชั้นเรียน ตรีवारศึกษาในเวลาเดียวกันกับการนมัสการเช้าวันอาทิตย์ของคริสตจักร

6.2 การอนุญาตให้อนุชนแยกออกไปตั้งคริสตจักรอนุชนโดยให้อิสระในการ จัดรูปแบบการนมัสการ การใช้เพลงสั้น และจัดการนมัสการในเวลาเดียวกันกับการนมัสการเช้าวัน อาทิตย์ของคริสตจักร

7. ผลการศึกษาด้านระบบการเรียนการสอนคริสเตียนศึกษา

ปัญหาการเปลี่ยนแปลงการใช้เพลงร้องในการนมัสการที่มีสาเหตุมาจากระบบ การ เรียนการสอนคริสเตียนศึกษา คือ

7.1 ตำราและคู่มือการสอนคริสเตียนศึกษา ที่ผลิตจากฝ่ายคริสเตียนศึกษาไม่ได้ระบุ เรื่องการใช้เพลงนมัสการในการเรียนการสอนคริสเตียนศึกษา

7.2 ในรายวิชาคริสเตียนศึกษาทั้ง 8 วิชา ของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา

คริสต์ศาสนศึกษา คณะศาสนศาสตร์แมคกิลวารี ไม่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องดนตรีและการใช้เพลงนมัสการสอดแทรกไว้ด้วย

7.3 การสอนคริสเตียนศึกษาของคริสตจักรแทบทุกคริสตจักรไม่ใช้เพลงนมัสการ ใช้เฉพาะเพลงสั้น

7.4 ครูสอนรวีวารศึกษาเด็กของคริสตจักรไม่เคยได้รับการอบรมการเป็นครูสอนรวีวารศึกษามาก่อน และผู้สอนรวีวารศึกษาเด็กของคริสตจักรส่วนใหญ่คืออนุชนคริสตจักร

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ข้อ 2

1. มีแนวโน้มที่คริสตจักรจะเลิกใช้เพลงนมัสการในอนาคตเนื่องจากคุณภาพและปริมาณการร้องและการใช้เพลงนมัสการของคริสตจักรลดน้อยลงเรื่อย ๆ
2. การร้องเพลงประสานเสียง และคณะนักร้องคริสตจักร ขาดหายไป
3. มีการเปลี่ยนสรรพนามบุรุษที่ 1 เรียกตัวเองในเวลาอธิษฐานจาก "ข้าพระองค์" หรือ "ข้าพเจ้าทั้งหลาย" เปลี่ยนเป็น "ฉัน" หรือ "เรา"
4. อนุชนคริสตจักรทำกิจกรรมเฉพาะด้านธรรมชีวิตและมิตรภาพ แต่ไม่สนใจและให้ความสำคัญต่อกิจกรรมด้านพันธะภาวะและเผื่อแผ่ไพศาล

อภิปรายผล

อภิปรายผลวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1

1. จากผลการศึกษาที่พบว่า คริสตจักร และอนุชนคริสตจักรไม่ได้ขาดความรู้ความเข้าใจเฉพาะเพลงนมัสการเท่านั้น แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องเพลงสั้นด้วย เนื่องจากเพลงนมัสการและเพลงสั้นมีลักษณะของความเหมือนและความแตกต่างอยู่ในตัว ซึ่งต้องพิจารณาและวิเคราะห์ด้วยหลักการทางวิชาการ นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงโอกาสในการนำมาใช้ และลักษณะของกลุ่มคนที่ใช้ว่ามีความเหมาะสมด้วยประการใด จากผลการศึกษานี้ทำให้เห็นถึงสาเหตุที่ทำให้คริสตจักรและอนุชนคริสตจักรเกิดภาวะการขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องเพลงนมัสการและเพลงสั้นซึ่งหมายถึง การขาดผู้นำด้านดนตรีคริสตจักร การขาดคณะกรรมการดนตรีสภาคริสตจักรในประเทศไทย และระบบการเรียนการสอนด้านศาสนศาสตร์ศึกษาที่ไม่ได้เน้นความสำคัญเรื่องดนตรีคริสตจักร

2. จากผลการศึกษาที่พบว่า ลักษณะเฉพาะตัวของเพลงไทยนมัสการ 8 ประการ เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้เพลงร้องในการนมัสการ เป็นความคิดและความเข้าใจของคริสตจักรและอนุชนคริสตจักร ส่วนคณะกรรมการแก้ไข ปรับปรุง เพลงไทยนมัสการมีความเห็นว่าเพลงไทยนมัสการจำนวนหนึ่งมีระดับเสียงสูงเกินไป และอีกจำนวนหนึ่งเป็นเพลงที่ไม่มีใครรู้จัก ไม่เป็นที่นิยม และไม่มีก็นำมาใช้ร้อง

ในประเด็นเรื่อง จังหวะของเพลงไทยนมัสการเป็นจังหวะช้านั้น เป็นปัญหาที่มาจากผู้ร้องเอง ซึ่งในความเป็นจริงแล้วเพลงนมัสการจะใช้อัตราจังหวะเพียง 3 ระดับเท่านั้นคือช้า ปานกลาง ปานกลาง และเร็วปานกลาง ส่วนการเขียนโน้ตเพลงในลักษณะของการประสานเสียง 4 เสียง การใช้คำศัพท์ที่เป็นภาษากวี การบรรจุเนื้อร้องตามตัวโน้ต จำนวนข้อของเนื้อร้อง ขนาดของตัวหนังสือ และลักษณะของรูปเล่ม ถือเป็นเอกลักษณ์ของเพลงนมัสการ เป็นรูปแบบและโครงสร้างเพลงนมัสการที่เป็นมาตรฐานสากล ส่วนคำราชาศัพท์ เป็นลักษณะเฉพาะเพลงไทยนมัสการในบริบทของความเป็นไทย และเป็นคำราชาศัพท์เช่นเดียวกับที่ปรากฏในพระคัมภีร์ฉบับภาษาไทยที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ประเด็นเรื่องเนื้อหาและความหมายของเพลงไทยนมัสการที่ยากแก่การเข้าใจอย่างต่อเนื่อง ควรมีการศึกษากุณิมหลังของเพลงแต่ละเพลงในเรื่องประวัติผู้แต่งเนื้อร้องและทำนอง ความเป็นมาของเนื้อร้องและทำนอง จึงจะสามารถทำให้เข้าใจในความหมายของเพลงแต่ละเพลงอย่างต่อเนื่องและลึกซึ้ง ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อการนำมาใช้ ดังนั้นควรมีคู่มือเพลงไทยนมัสการสำหรับใช้ควบคู่ไปกับหนังสือเพลงไทยนมัสการด้วย

3. จากการศึกษาที่พบว่า เพลงสั้นที่คริสตจักรและอนุชนคริสตจักรใช้ร้องในการนมัสการนั้น เป็นอิทธิพลจากแนวเพลงสมัยปัจจุบัน ซึ่งถือว่าเป็นภาวะปกติของการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย ดังปรากฏในประวัติศาสตร์การเปลี่ยนแปลงของดนตรียุคต่าง ๆ ที่ผ่านมา แต่สิ่งที่ควรคำนึงอยู่ตลอดเวลา คือการนำมาใช้ให้เหมาะสมกับโอกาสและลักษณะของกลุ่มคนที่ใช้ กล่าวคือ การแยกแยะความแตกต่างระหว่างการนมัสการกับการสังฆนาการ และการประกาศเผยแผ่ ลักษณะของกลุ่มคนที่รวมตัวกันเป็นคริสตจักรที่ประกอบไปด้วยผู้คนต่างเพศ วัย สถานะการเงิน การศึกษา เศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากเพลงสั้นมีความเหมาะสมกับการสังฆนาการ การประกาศเผยแผ่ และกลุ่มคนหนุ่มสาว เป็นความเหมาะสมเฉพาะกลุ่มเท่านั้น

ส่วนการจัดรูปแบบการนมัสการนั้นควรจัดการศึกษาให้ความรู้แก่คริสตจักร และอนุชนคริสตจักรอย่างทั่วถึง หน่วยงาน หรือบุคคลที่มีความรับผิดชอบด้านนี้โดยตรงควรมีปฏิบัติการเชิงรุก คือ ความเคร่งครัดในการจัดรูปแบบการนมัสการตามแนวทางและวิธีปฏิบัติของสภาคริสตจักรในประเทศไทย มากกว่าการปฏิบัติการเชิงรับตลอดเวลา คือ การยอมรับ หรือสนับสนุนให้คริสตจักรและอนุชนคริสตจักรจัดการนมัสการที่ไม่ได้อยู่ในแนวทางและวิธีปฏิบัติของ

สภาคริสตจักรในประเทศไทย หรือยอมรับให้องค์กรที่ไม่สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทยเข้ามา มีบทบาทในการจัดรูปแบบการนมัสการและการใช้เพลงร้องในการนมัสการของกลุ่มอนุชน

4. จากการศึกษาที่พบว่าปัจจุบันไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบพันธกิจดนตรีคริสตจักรในระดับสภาคริสตจักรในประเทศไทยโดยตรงเหมือนเช่นในอดีตโดยมีคณะกรรมการดนตรีสภาคริสตจักรในประเทศไทยที่เป็นหน่วยงานหลัก และรับผิดชอบโดยตรงทั่วประเทศ และระบบการเรียนการสอนในหลักสูตรด้านศาสนศาสตร์ของคณะศาสนศาสตร์แมคคิลวารีที่ไม่ได้เน้นความสำคัญเรื่องดนตรีคริสตจักร เนื่องจากเกิดการเปรียบเทียบระหว่าง อดีต และปัจจุบัน ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาพันธกิจดนตรีคริสตจักรเจริญรุ่งเรือง ทุกฝ่ายให้ความสำคัญ สมาชิกคริสตจักรเข้าใจถึงลักษณะและความเป็นดนตรีคริสตจักรของสภาคริสตจักรในประเทศไทย โดยเฉพาะการใช้เพลงไทยนมัสการในการนมัสการ สมาชิกคริสตจักรทั้งเด็กและผู้ใหญ่รู้จักและร้องเพลงไทยนมัสการได้ แต่ปัจจุบันคริสตจักรต่างจัดการงานดนตรีคริสตจักรของตนเองตามความคิดความเข้าใจ ความนิยม ความชอบที่หลากหลายแตกต่างกันอย่างมาก ทำให้งานดนตรีคริสตจักรของสภาคริสตจักรในประเทศไทยขาดความเป็นเอกภาพ และไม่ได้แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของดนตรีคริสตจักรแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยที่ชัดเจน

5. จากการศึกษาที่พบว่ากรณีที่คริสตจักรรับศิษยาภิบาลประจำโดยที่บุคคลนั้นไม่ได้จบการศึกษาด้านศาสนศาสตร์จากสถาบันศาสนศาสตร์ สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย เป็นสาเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้เพลงร้องในการนมัสการ เป็นประเด็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนที่ควรได้รับการทบทวนและเร่งแก้ไขรวมทั้งศิษยาภิบาลที่จบการศึกษาจากสถาบันศาสนศาสตร์ที่สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทยบางส่วนที่หันไปนิยมใช้เพลงสั้นในการนมัสการและภาวะของคริสตจักรที่ไม่มีศิษยาภิบาลประจำ กำลังเป็นปัญหาต่อการใช้เพลงร้องในการนมัสการและการจัดรูปแบบการนมัสการเช่นกัน

6. จากการศึกษาที่พบว่าวิธีการจัดการการนมัสการของคริสตจักรเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้เพลงร้องในการนมัสการเพราะทำให้เด็กเล็กและอนุชนไม่มีส่วนร่วมในการนมัสการของคริสตจักร ทำให้ขาดการปลูกฝังการร้องเพลงไทยนมัสการ และบรรยากาศการนมัสการในรูปแบบการนมัสการของสภาคริสตจักรในประเทศไทย การนมัสการของคริสตจักร กลายเป็นการนมัสการเฉพาะกลุ่ม ทำให้ความหมายของคำว่า คริสตจักรแปรเปลี่ยนไปด้วย ซึ่งขัดกับหลักการของสภาคริสตจักรในประเทศไทย ที่เน้นพื้นฐานที่มั่นคงแข็งแรงของคริสตจักรคือ ชีวิตครอบครัว และการร่วมสามัคคีธรรมโดยเฉพาะการนมัสการเข้าวันอาทิตย์

7. จากการศึกษาที่พบว่า หลักสูตรและตำราสอนคริสเตียนศึกษาไม่ได้ระบุเรื่องการใช้เพลงนมัสการ มีผลให้การสอนคริสเตียนในโรงเรียน ในคริสตจักร ทุกระดับชั้นไม่สอนการร้องเพลงนมัสการ ทำให้ขาดการปลูกฝังการร้องเพลงนมัสการแก่เด็กและอนุชน การให้อนุชนที่ไม่เคยผ่านการอบรมการเป็นครูสอนรวีวารศึกษาซึ่งหลีกเลี่ยงและปฏิเสธการร้องเพลงนมัสการ ทำหน้าที่สอนรวีวารศึกษา โดยใช้เฉพาะเพลงสั้นนั้น ควรได้รับการทบทวนและแก้ไข จากทางคริสตจักร โดยเฉพาะฝ่ายคริสเตียนศึกษา ในกรณีของนักศึกษาสาขาวิชาคริสต์ศาสนศึกษาที่ฝึกปฏิบัติงานในคริสตจักร ที่มีหน้าที่สอนรวีวารศึกษา ไม่ใช่เพลงนมัสการในการสอนรวีวารศึกษา แต่ใช้เฉพาะเพลงสั้นด้วยเหตุผลเพียงว่าเพลงสั้นมีความสั้นและสนุกเท่านั้น ควรได้รับการแก้ไขเช่นเดียวกัน

การสอนคริสเตียนศึกษาสำหรับเด็กและอนุชนเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการเจริญเติบโตด้านความคิด ความเชื่อ และความศรัทธา ควรได้รับการพิจารณาและกระทำอย่างละเอียดรอบคอบ จริงจังและต่อเนื่อง การอบรมปลูกฝังการใช้เพลงร้องและรูปแบบการนมัสการตามแนวทางและวิธีปฏิบัติของสภาคริสตจักรในประเทศไทย ตั้งแต่วัยเด็กและอนุชน จะช่วยลดปัญหาการเปลี่ยนแปลงการใช้เพลงร้องของคริสตจักรได้เป็นอย่างดี

อภิปรายผลวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 2

1. คริสตจักรใช้เพลงไทยนมัสการในการนมัสการมาโดยตลอดเป็นระยะเวลายาวนาน คุณภาพและปริมาณการร้องและการใช้ควรอยู่ในอัตราที่เพิ่มขึ้น แต่ภาวะการใช้เพลงไทยนมัสการในปัจจุบันกลับอยู่ในทางตรงกันข้าม เมื่อคริสตจักรร้องเพลงไทยนมัสการได้เพียง 1 ใน 3 ของเพลงไทยนมัสการทั้งหมด และจำนวน 1 ใน 3 นั้นมีปัญหาเรื่องร้องไม่ถูกต้อง ในขณะที่เพลงสั้นกลายเป็นทางเลือกใหม่และนิยมใช้มากขึ้น หากสภาคริสตจักรในประเทศไทยยังยืนยันให้ใช้เพลงไทยนมัสการในการนมัสการ ต้องมีการแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน รวมทั้งปัญหาการใช้เพลงสั้นก่อนการนมัสการทำให้การนมัสการยังคงมีบรรยากาศของความสนุกสนานหลงเหลืออยู่ แทนที่การนมัสการจะเริ่มต้นด้วยความเงียบสงบ ตามขั้นตอนการนมัสการของสภาคริสตจักรในประเทศไทย คือ ขั้นตอนของเพลงเตรียมใจเข้าสู่การนมัสการ ซึ่งใช้เพลง Prelude ซึ่งหมายถึงการบรรเลงเพลงที่แผ่วเบาเพื่อทำให้จิตใจสงบในการนมัสการ ควรมีการปลูกฝังให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องนี้ตั้งแต่วัยเด็ก รวมทั้งควรมีการสอนร้องเพลงนมัสการในชั้นเรียนรวีวารศึกษาด้วย

2. การหายไปของการร้องเพลงประสานเสียงของคริสตจักร และคณะนักร้องคริสตจักรเป็นผลสืบเนื่องมาจากการไม่ใช้ และไม่ร้องเพลงนมัสการซึ่งพิมพ์โน้ตเพลงในรูปของ

การประสานเสียง 4 เสียง อันเป็นพื้นฐานของการฝึกหัดร้องเพลงประสานเสียง และที่มาของคณะนักร้องคริสตจักรแต่ นิยมร้องเพลงสั้นเฉพาะเสียงทำนองเพียงเสียงเดียว และใช้เครื่องดนตรีไฟฟ้าหลายชิ้นเป็นเครื่องดนตรีประกอบ ซึ่งเป็นลักษณะตรงกันข้ามกับการร้องเพลงนมัสการที่ร้อง 4 เสียง แต่ใช้เครื่องดนตรีชิ้นเดียวเป็นเครื่องดนตรีประกอบ

3. จากการศึกษาที่พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงสรรพนามที่ใช้เรียกตนเองในเวลาอธิษฐานจาก "ข้าพระองค์" หรือ "ข้าพเจ้าทั้งหลาย" เปลี่ยนเป็น "ฉัน" หรือ "เรา" นั้นเป็นผลมาจากคำร้องในเพลงสั้นที่ใช้คำว่า "ฉัน" และ "เรา" ประกอบกับแนวคิดของเพลงสั้นคือ ผู้ร้องและพระเจ้ามีความใกล้ชิดสนิทสนมเหมือนลูกกับพ่อ แตกต่างจากแนวคิดของเพลงนมัสการ โดยเฉพาะเพลงไทยนมัสการที่เห็นว่าผู้ร้องมีฐานะต่ำต้อย และพระเจ้ามีฐานะของพระเจ้าผู้ใหญ่อันดับสูงสุด สมควรได้รับการยกย่องสรรเสริญในที่สุด และแสดงออกในบริบทของความเป็นคนไทยที่สมควรใช้สรรพนามแทนตนเองว่า "ข้าพระองค์" หรือ "ข้าพเจ้าทั้งหลาย"

4. จากการศึกษาที่พบว่ากิจกรรมของอนุชนคริสตจักรมุ่งเน้นเฉพาะด้านธรรมชีวิตและมิตรภาพเท่านั้น ส่วนหนึ่งมีผลมาจากเพลงสั้น กล่าวคือ เพลงสั้นส่วนมากจะพูดถึงเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร้องกับพระเจ้า และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเฉพาะกลุ่มและในกลุ่มเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากเพลงนมัสการที่แสดงออกถึงความครบถ้วนในการดำเนินชีวิตคริสเตียน นอกเหนือจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร้องกับพระเจ้า ยังต้องมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในชุมชนและสังคมรอบข้างและกว้างไกล การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การรับใช้และการบริการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

คริสตจักรที่ต้องการนำผลการวิจัยไปใช้ ควรศึกษาทำความเข้าใจถึงลักษณะและจุดมุ่งหมายของดนตรีคริสตจักรของสภาคริสตจักรในประเทศไทย รวมทั้งแนวคิด หลักการและวิธีปฏิบัติ เรื่องการจัดการนมัสการ และการประกอบศาสนพิธี ซึ่งลักษณะดนตรีและรูปแบบการนมัสการควรมีความสอดคล้องกันอย่างกลมกลืน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 หากมีความสนใจในการศึกษาในหัวข้อลักษณะเดียวกันเช่นนี้ อาจใช้กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่ภูมิภาคอื่น ๆ นอกจากพื้นที่ภาคเหนือ

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการสร้างและพัฒนาหลักสูตรดนตรีคริสตจักร

ศึกษานอกระบบสำหรับสมาชิกสามัญทั่วไปเพื่อการพัฒนาทางด้านดนตรีคริสตจักรให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ มีแนวทางปฏิบัติอย่างชัดเจน เพื่อความเป็นเอกภาพ และแสดงออกถึงเอกลักษณ์ ของงานดนตรีคริสตจักรของสภาคริสตจักรในประเทศไทยต่อไป

PAYAP UNIVERSITY